

Verslag Zomerexcursie Binnenduinrand

25-27 augustus 2016

Na de ontvangst met koffie en gebak in Voorschoten vertrekken we naar het Zuiderpark waar Hans Janssen en Peter van Kan (gemeente Den Haag) de rondleiding verzorgen. Het Zuiderpark is een openbaar park van 100 ha waarvan 20 ha arboretum. In 1923 is men gestart met het graven van vijvers, de grond werd gebruikt om het park op te hogen. Vier jaar later werd de grond voor het arboretum plantklaar gemaakt. In-

tussen waren zaden, enthout en stekjes met andere botanische tuinen en kwekerijen in binnen- en buitenland uitgewisseld. Vervolgens werd deze verzameling op de stads-kwekerijen opgekweekt tot plantjes. Er werd een 'landengebied' aangelegd met bomen uit Amerikaanse, Aziatische en Europese landen

Overzichtsfoto waterloop 'Heesterlust'
Foto: Ineke van Teylingen

of streken. Bij de opening in 1936 stonden er al meer dan duizend verschillende soorten planten. Een greep uit het sortiment: *Fagus grandifolia*, *Ulmus americana*, *Pinus rigida*, *Fraxinus americana* var. *microcarpa*, *Lonicera alpigena*, *Camptotheca acuminata*, *Nothofagus obliqua*, *Fraxinus xanthoxyloides*, *Phellodendron amurense*, *Carya tomentosa*. Het Zuiderpark heeft een grote renovatie ondergaan. Omdat in de ondergrond veel veen aanwezig is, is de grond geleidelijk gaan zakken. De grondwaterstand was daardoor zo veel gestegen dat sommige delen 's winters onder water stonden. De groeiomstandigheden werden steeds slechter. Na onderzoek werd geadviseerd om greppels te graven, drainage aan te leggen en gedeelten van het terrein op te hogen. Er werd grond opgebracht en er zijn ruim 2900 nieuwe bomen en heesters en 38000 bodembedekkers geplant. In 2011 is het project afgerond.

Clingendael en Heesterlust

Clingendael is het tweede park en ook vrij toegankelijk. Twee dames staan klaar om de rondleiding te verzorgen. In 1652 stond

er al een boerderij op deze plek, later werd het landhuis gebouwd. De tuin werd een Engelse landschapstuin naar een ontwerp van architect Zocher. De laatste eigenaresse, freule Daisy (overleden in 1932), maakte een aantal reizen naar Japan en raakte zo geïnteresseerd in de Japanse cultuur dat ze het plan opvatte om in een gedeelte van het park een Japanse tuin aan te leggen. Er werd van alles naar Nederland verscheept om de tuin zo authentiek mogelijk te maken. De oorspronkelijke aanleg, gereed in 1913, is tot nu toe vrijwel ongeschonden gebleven. De tuin wordt maar beperkt opengesteld omdat de planten en de bijzondere moslaag erg kwetsbaar zijn. Een opvallende boom vlakbij de Japanse tuin is een zestienstammige *Thuja occidentalis*.

Tot slot Heesterlust, de privétuin van Ank van Peski-van Rossem. Ze ontvangt ons op het binnenplein, waar een ruim 100-jarige *Crassula glauca* in een doopvont uit 1721 de blikvanger is. Ank startte in Leidschendam

Lonicera versicolor, tuin Wim Kleijburg

Foto: Ineke van Teylingen

op 1,5 hectare een kwekerij met 20.000 *Rosa rugosa*. Gaandeweg werden er meer heesters gekweekt en kwam tuinontwerp en -aanleg erbij. In 2004 stopte ze met de kwekerij en tuinaanleg en kwam er vrije tijd om een mooie siertuin aan te leggen. Het resultaat is fantastisch. Een enorme verscheidenheid aan bomen, heesters en vaste planten omzoomt in de voortuin een lange waterloop die een hoogteverschil van 2,5 meter aflegt. Achter het huis een 'grand canal' met aan de ene kant een wal van *Hydrangea macrophylla* in allerlei kleuren en aan de andere kant oeverplanten en grassen. Verder een rozentuin, bloemen en groenten in vele soorten en in een wat ruiger gedeelte de restanten van de kwekerij. Overal ontdek je de liefde voor planten. Een eldorado voor plantenliefhebbers.

Oostvoorne

Dag twee gaat het richting Oostvoorne waar Maaïke Schalij ons ontvangt met koffie/thee. Zij bewoont met haar gezin het monumentale oudste huis van Oostvoorne. In de fraaie tuin diverse bomen die een link met de liefhebberij van haar vader Dick van Hey Smith verraden, zoals een *Fagus sylvatica* 'Dawyck Purple'. Maaïke neemt ons mee voor een wandeling door landgoed Mildenburg, aangelegd in de achttiende eeuw. Een prachtige blikvanger is de monumentale *Ginkgo biloba* uit die tijd. Van het landhuis en de tuinen is bijna niets over. Wat nog rest zijn de vroegere lanen en een oud beukenbos.

Daarna brengt de bus ons naar de tuin van Wim Kleijburg in Rockanje. Hier staan negen Nederlandse Planten Collecties in prachtige composities, er staan werkelijk duizenden planten. Bij de kiespijnboomen (*Zanthoxylum*) wordt veel gediscussieerd en gefotografeerd. Enkele blikvangers: *Chamaecyparis lawsoniana* 'Imbricata Pendula', *Sequoia sempervirens* 'Prostata', *Lonicera vesicaria*, *Zanthoxylum schinifolium*, *Decaisnea fargesii* 'Harlequin', *Strobilanthes atropurpureus*, *Apios americanum*. * Diep onder de indruk van zoveel moois gaan we op weg naar de Tenella-plas voor de lunch in het bezoekerscentrum van het Zuid-Hollands Landschap.

's Middags gaat de wandeling over het landgoed Strypemonde. In 1938 liet James van Hoey Smith (Maaïkes grootvader) een park aanleggen in landschapsstijl met een groot sortiment bomen, zoals: *Betula populifolia*, *Maclura pomifera*, *Juglans ailantifolia*, *Populus nigra*, *Cercidiphyllum japonicum*, *Thuja plicata*, *Tilia europaea* 'Wratislaviensis', *Aesculus flava*, *Quercus cerris* 'Laciniata'. Opvallend is ook een laan van *Metasequoia*, geplant in 1960. Tuin en park van buitenplaats Olaertsduyn zijn rond 1910 aangelegd naar een ontwerp van L.A. Springer. De tuin is in 1995 gerestaureerd maar de oorspronkelijke structuur

Liquidambar styraciflua 'Aurea', Heemsteedse Dreef
Foto: Ineke van Teylingen

is nog steeds te herkennen. Ook hier schitterende oude bomen, waaronder het goed toeveen is want de zon doet deze drie dagen erg haar best.

Na het diner vertelt Bob ter Haak (gemeente Heemstede) over de stedenbouwkundige historie en de rol van de Heemsteedse Dreef. De Dreef is honderd jaar oud en was oorspronkelijk bedoeld als trambaan. De aanplant van de bomen is uit de jaren dertig. Later verdween de trambaan en werd de middenberm versmald vanwege het drukke verkeer. Het bomensortiment bleef gehandhaafd. In 1992 begon de reconstructie om de Dreef weer zijn oorspronkelijke breedte van acht meter te geven en de rijbanen te versmallen voor het langzame verkeer en het openbaar vervoer.

Heemsteedse dreven en landgoederen

's Zaterdags is de ontvangst in de kantine van de gemeentewerf. Daarna wandelen we in drie groepen met een gids door de Dreef. Vanaf het trottoir heb je een prachtig beeld van de enorme bomen, lopend in de middenberm zie je de indrukwekkende takkenstructuur en de bijzondere vormen van sommige zaden. Wat staat er zoal? Onder andere: *Gymnocladus dioica*, *Juglans nigra*, *Acer pseudoplatanus* 'Atropurpureum', *Ulmus glabra* 'Exoniensis', *Toona sinensis*, *Morus alba*, *Fraxinus excelsior* 'Pendula', *Styphnolobium japonica*, *Aesculus flava* 'Vestita', *Liquidambar styraciflua* 'Aurea', *Ulmus x hollandica* 'Vegeta', *Acer platanoides*, *Koelreuteria paniculata*, *Pterocarya fraxinifolia*, *Broussonetia papyrifera*, *Phellodendron japonicum*, *Magnolia kobus* (veel zaad), *Halesia carolina*, *Fraxinus excelsior* 'Diversifolia', *Zelkova serrata*, *Acer davidii*, *Gleditsia triacanthos* 'Elegantissima', *Platanus orientalis* var. *cuneata*, *Quercus x turneri* 'Pseudoturneri', *Parrotia persica*, *Quercus cerris*, *Sequoia sempervirens*, *Acer saccharinum* 'Laciniatum Wieri'. Wat een sortiment!

Zaad van *Pterocarya fraxinifolia*, Heemsteedse Dreef
Foto: Ineke van Teylingen

Het laatste programmaonderdeel is een rondrit met gids John Todirijo langs landgoederen en bezienswaardige objecten in Overveen, Vogelenzang, Aerdenhout en Bloemendaal. Bij sommige parken wordt gestopt voor een wandeling of om enkele bijzondere bomen te bekijken, zoals in het Wethouder Laanpark en het Ter Hoffsteedepark. In dit parkje worden bomen geplant bij een bijzondere koninklijke gebeurtenis. In een aparte border staat een *Ziziphus jujuba*, opvallend groen met glanzend, ingesneden blad. Tot slot neemt John ons mee naar het gerestaureerde openluchttheater Caprera in de duinen van Bloemendaal om ons met een afsluitend gedicht te laten horen hoe geweldig de akoestiek is.

We kijken terug op een geslaagde excursie in een gezellige sfeer. Veel informatie gekregen en veel gezien. De organisatoren hebben hun voorwerk uitstekend gedaan. Alle gidsen en tuineigenaren werden bedankt met een streekpakket en voor de deelnemers volop appels en limonade in de bus. Hulde aan Bea, Conny, Hans en Harry.

* Zie voor een uitgebreid verslag van deze tuin het artikel van Wout Kromhout over Nederlandse Planten Collecties (p. 22). □

